

HET CONVENT VAN WINDESHEIM

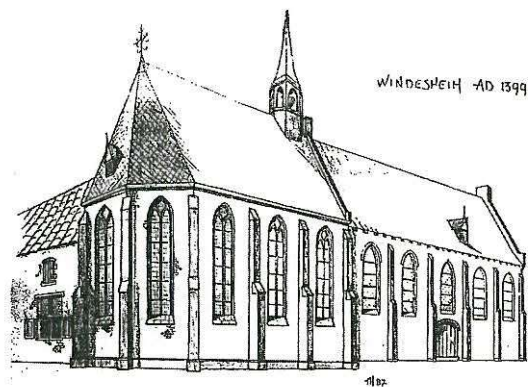
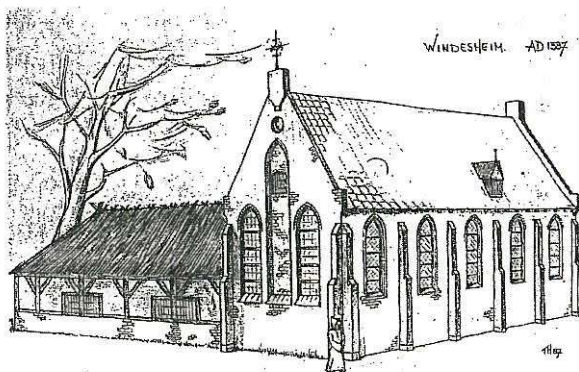
Windesheim nader bekeken n.a.v. het jaarlijkse reisje van vorig jaar door leden onzer vereniging naar de resten van dit klooster.

Het begin

In 1386 schenkt een zekere Berthold ten Hove zijn bezit, de hof te Windesheim (niet te verwarren met de havezathe Windesheim) aan Florens Radewijnz, een der Broeders van het Gemene Leven uit Deventer en rechterhand van Geert Grote (1340-1384), met als doel er een klooster te bouwen. Samen met zes medebroeders sticht hij het klooster, bij Zwolle, op de zandrug van Windesheim. Op 17 oktober 1387 worden klooster en kerk ingewijd.

Conventzegel

De eerste kerk zoals deze er uitgezien kan hebben in 1387 met ernaast de vergroting met een koor en de aanbouw van een der kloostervleugels in 1399.

De grondslag

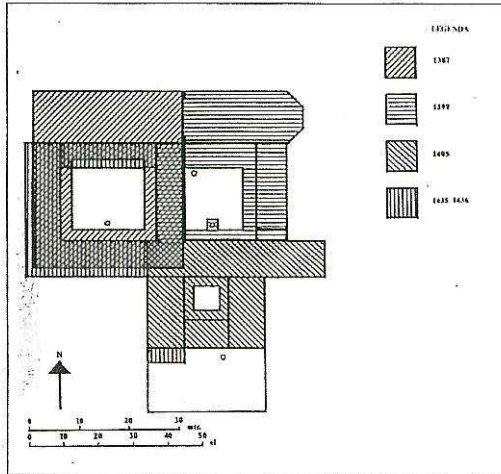
Na vele verbouwingen en vergrotingen groeit dit klooster uit tot het hoofdklooster van de Congregatie van Windesheim, een vereniging van kloosters. De kloosterbewoners zijn geïnspireerd door het gedachtengoed van de laat-middeleeuwse vernieuwingsbeweging van Geert Grote, de z.g. **Moderne Devotie** (een bewuste persoonlijke levenswijze van innerlijke vroomheid en tevens een persoonlijke navolging van Christus; dit alles met als doel van het leven, de wil van God te gehoorzamen). In 1511 bereikt de Congregatie haar hoogtepunt. Op dat moment is er een honderdtal mannen- en vrouwenkloosters bij aangesloten uit heel west- en midden-Europa. Een overzicht van het verspreidingsgebied van de Windesheimse kloosters in de Nederlanden, is op bijgaande kaart te zien.

De verspreiding van de kloosters in de Nederlanden.

Na de reformatie

Kort na de reformatie, in de jaren 1597-1599, werd het klooster afgebroken. Van het hele complex blijft slechts de brouwerij over. Deze is thans in gebruik als Ned. Herv. Kerk. Elders in Windesheim bevinden zich nog enkele middeleeuwse kelders, n.l. onder een tweetal boerderijen. Deze kelders hebben stellig deel uitgemaakt van het kloostercomplex. Het kloostergoed kwam in handen van de stad Zwolle en er werd een rentmeester aangesteld om de goederen te beheren.

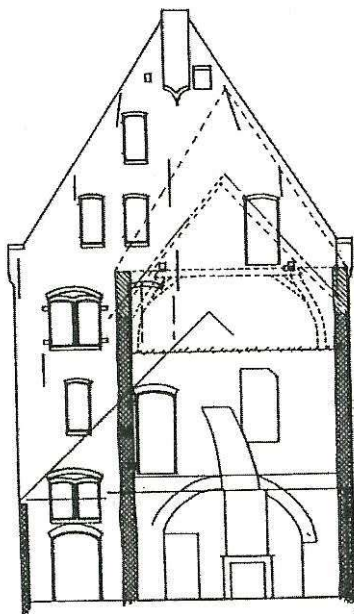

Dankzij een kroniek van het klooster (Cronicum Windeshemense) van de hand van Johan Busch (1399/1400-1479), die zelf enige tijd prior van het vroegere klooster was, is het mogelijk geworden een nauwkeurige reconstructie te maken van de plattegrond van het klooster. Vermoedelijk heeft dit gebouw gelegen op het terrein van de huidige hoeve van Van den Oort, ten zuiden van de Dorpsstraat. In 1987 werd ter gelegenheid van het zesde eeuwfeest van de kloosterstichting, de Ned. Herv. Kerk gerestaureerd en werd er zoveel mogelijk het middeleeuwse uiterlijk aan teruggegeven.

De verschillende bouwfasen van het klooster.

Het huidige kerkgebouw

De huidige Ned. Herv. Kerk van Windesheim is, zoals gezegd, gevestigd in de voormalige brouwerij van het beroemde klooster der Reguliere Kanunniken van Augustinus. Het gebouw wordt op grond van bouwkundig en dendrochronologisch onderzoek, gedateerd op de tweede helft van de 16^e eeuw. Tijdens de restauratie in 1987 is het uiterlijk van het gebouw zoveel mogelijk teruggebracht naar de toestand die het in de jaren 1560-1575 moet hebben gehad. Tussen 1580 en 1590 voltrekt zich in deze omgeving de reformatie. Omdat reeds sinds 1634

de brouwerij als kerkzaal in gebruik is, is de eerste verdieping, die in de 17^e eeuw werd uitgebroken, niet meer hersteld. De huidige bovenzaal is in feite de tweede verdieping. In de kerkzaal van nu zijn de balk- en korbeelaanzetten van de vroegere eerste verdieping nog te zien. Oorspronkelijk waren op de verdiepingen de graanzolders en de droogzolders. Ook stonden er de koelbakken voor het koelen van het brouwsel. Het koelen werd bevorderd door het gebruik van koelluiken.

Aan de oostkant van de kerk, aan de Rijksstraatwegzijde, staat het uit 1915 daterende catechisatiegebouwtje, thans als consistorieruimte in gebruik. Aan de westkant, in de vorm van een gehalveerde boerderij, is de kosterswoning die tegen de kerk is aangebouwd.

Doorsnede van het huidige kerkgebouw waarin de vroegere vloeren zijn te herkennen.

De grafkelder

Tijdens de restauratiewerkzaamheden in 1987 werd een uit de late 18^e eeuw daterende grafkelder ontdekt waarin een der adellijke echtparen van het Huis Windesheim was bijgezet. Vóór de ingang van de consistorie zijn nog restanten te zien van de grafsteen van een der rectoren van het Zwolse fratershuis, n.l. die van Dirc van Herxen (gestorven in 1457) de man die o.m. het kerstlied schreef "*Och Heer, der hemelen stichter*".

Het huidige kerkinterieur

De kansel in de kerk dateert uit 1647 en het doopvont uit 1967 (met de inscriptie: "*O Windesem vinea dei sempiterna*", een spreuk ontleend aan de kroniek van de kroniekschrijver Johan Busch, "*O Windesheim eeuwige wijngaard Gods*"). De herenbank werd na de laatste restauratie door baron de Vos van Steenwijk genaamd Van Essen, overgedragen aan de kerkvoogdij. Ook het Van Dam-orgel uit 1925 werd gerestaureerd. De orgelkast en de 19^e eeuwse beelden bleven behouden. Van het pijpwerk werd alleen de viola da gamba uit 1925 overgenomen. Het overige pijpwerk is nieuw. De restaurateur, de firma Gebr. Reil uit Heerde, heeft hiermee een orgel gecreëerd dat geschikt is voor de eredienst en voor concerten.

Moderne Devotie

Thomas a Kempis

Initiator van de beweging der Moderne Devotie was Geert Grote (1340-1384), de organisator was Florens Radewijnz (1350-1400). De bekendste auteur, voortgekomen uit deze beweging, was de Zwollenaar Thomas a Kempis (1379/1380-1471). Nog steeds leeft de Moderne Devotie voort en wordt uitgedragen door de Zwolse Stichting Thomas a Kempis. Men tracht met deze praktische levenswijze, waarin zich de Moderne Devotie openbaart, een evenwichtige levenshouding te vinden. Dit probeert men te bereiken door meditatie, zelfonderzoek, zelfdiscipline, bewogenheid en geëngageerde kritiek (kritische vrouw) aan "Kerk en wereld" (oecumene).

Ton Hendrikman.

Leefde en vriendschap is nich te koop

Hoewel er door de uitgever weinig bekendheid aan gegeven wordt, is het boekje **Jan Bernard Schoemaker, een Twentse heelmeeester in de negentiende eeuw**, nog steeds te koop. U kunt het kopen in de boekhandel, maar ook het Bussemakerhuis in Borne heeft nog enkele exemplaren in voorraad. De prijs is fl. 29.90 en dat is deze bundel, met boeiende beschrijvingen over de oude dorpsdokter, zeker waard.

Het boekje werd uitgegeven door het Van Deinese Instituut.